

POHÁR SLASTI

starotamilská
poezie

KAMIL V. ZVELEBIL

TRITON

POHÁR SLASTI

STAROTAMILSKÁ POEZIE

Ze staré tamilštiny přeložil
prof. PhDr. Kamil V. Zvelebil, CSc.

odborná spolupráce a foto na předsádkách
PhDr. Hana Knížková, CSc.

Translation © Kamil V. Zvelebil, 2004
Illustrations © Milan Fibiger, 2004
Cover © Dagmar Krásná
© TRITON, 2004

Vydalo Nakladatelství TRITON, s.r.o.,
Vykáňská 5, 100 00 Praha 10,
www.triton-books.cz

ISBN 80-7254-479-9

PŘEDMLUVA

Staří Indové obraceli svůj pohled od úsvitu civilizace vždy k bohu, ať mu dávali jakákoliv jména a ať ho hledali způsobem jakkoliv rozličným, a světské tóny pronikaly do staré literatury jen nesměle a ojediněle.

Na jihu Indie však vyrůstala zcela samostatná a svérázná literární tradice, která pramenila z prostého realistického pohledu na sepětí lidí a přírody, tropické, barvité, bohaté a štědré. Z velmi

staré doby, už z prvních staletí po Kristu, se zachovaly sbírky lyrických básní psaných tamilským jazykem, jehož nositelé dokázali později vytvořit rozsáhlé středověké státy na jihu Indie a velkolepou slavnou kulturu a literaturu, nepřetržitě se vyvíjející až do dnešních dob.

Staří Tamilové sídlili v nejjižnější Indii, v pěti přirozených typech přírodního prostředí, které hrálo důležitou roli při pozdějším vytváření poetických konvencí: v horách, na pobřeží moře, v lesích, v údolích řek a ve stepních pustinách. Do přírodního rámce těchto pěti různých krajín zasazovali už nejstarší tamilští pěvci *pánarové*, jejichž přednes

byl doprovázen hudbou flétny, loutny, drnčením bubínků a obvykle i tancem potulných tanečnic *virali*, líčení nej-různějších událostí života milostného i válečnického. Láska a boj byly náplní starotamilské realistické lyriky. K uspořádání jednotlivých básní do sbírek a k jejich vydání došlo v samotné Indii teprve nedávno. Vydání antologií umožnilo pořídit tento výbor z milostných starotamilských veršů.

Stěžejním tématem milostné starotamilské lyriky je láska, nazíraná pod nej-různějšími úhly a líčená z nej-různějších aspektů. Příroda i milostné příběhy jsou popsány s mimořádným smyslem pro

details a s citovou vřelostí; realisticky, ale někdy také s jistou hutnou nadsázkou vlastní jihoindickému projevu ve všech oblastech.

Básně jsou psány strotamilským jazykem, který se značně liší od dnešní tamilštiny. Často jde spíše o rytmiickou prózu s četnými aliteracemi a asonancemi, jindy, zejména v pozdější době (koncem první poloviny prvního tisíciletí), vznikají už pevné, pravidelné metrické a strofické útvary. Tamilské verše se rýmují většinou na začátku, někdy uprostřed, nikdy na konci – pokud ovšem nevykonává funkci rýmu bohatý zvukosled.

Z těchto formálních důvodů – a někdy i pro naprostou odlišnost představ a nemožnost jejich adekvátního převezení do češtiny a do myšlenkového světa moderní doby – bylo občas nezbytné, aby překladatel spíše tlumočil myšlenky než věrně převáděl slova. Je nutné mít na paměti, že většina básní líčí jihoin-dický svět před téměř dvěma tisíciletí-mi, tedy konec období kmenového zří-zení a jeho přerod v raný feudalismus. Přesto se překladatel snažil zachovat pokud možno obsahově i formálně ob-raz původních textů.

Kamil Zvelebil

ČERNÝ KVĚT

Tvé oko – černý květ.
A tvoje tělo – zlato tavené –
mé srdce zmámené
žádá si nevidět.
A přece – musím za tebou
jít noční pustinou,
kde tygr se slonem se rvou
a medvěd písni hladovou
rozdírá noci stín.
Jdu, abych sevřel rukou svou
tvé prsy a tvůj klín
aby se otevřel –
s rudými pestíky černý květ.

VÝZVA K PÍSNÍ

Ty dívko zpívající,
jež vlasy máš jak perleť lesklé,
splývající,
zazpívej píseň, zazpívej ještě píseň
sladce znící
o jeho pažích, které hladily mé údy,
o ranách, které na prsy mé vtiskly
jeho zuby,
o jeho objetích, v kterých jsem
slastí mřela...

Je to tak dávno už, co jsem ho
neviděla!